

Nr 296

Av herrar **Wedén** och **Hedlund**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar.*

(Lika lydande med motion nr 222 i Första kammaren)

Vid avvägningen av satsningen på behandling av kriminalitet och asocialitet ter sig ungdomsvården särskilt angelägen. Om behandlingen på ungdomsvårdsskola misslyckas innebär det ofta att den unge fixeras i en asocial situation och utsätts för stor risk att under resten av sitt liv få vandra mellan olika anstalter. Om vistelsen på ungdomsvårdsskola däremot leder till återanpassning sparas stora mänskliga och ekonomiska värden för individen och samhället.

Ungdomsvårdsskolorna är till skillnad från kriminalvårdens anstalter enbart avsedda att utgöra platsen för rehabiliteringsåtgärder. De moment av inspärning som förekommer avser att hålla eleverna tillgängliga för behandling och är inte i något avseende att anse som bestraffning. Det är då särskilt viktigt att ungdomsvårdsskolorna får sådana resurser att skolan verkligen kan ge vård och inte bara fungerar som fängelse.

Man kan inte räkna med att genom isolering i en mycket torftig miljö åstadkomma anpassning till samhället. Eleverna har kommit till skolan därför att de genom flykt in i en missbrukarsituation eller genom revolt reagerat mot vantrivsel, torftighet och misslyckanden. Man kan knappast övertyga dem om nyttan av anpassning till samhällets normer om man inte visar dem möjligheter till glädje och stimulans. Resurserna får inte avpassas så att man endast ställer arbete och grundutbildning till förfogande. Fritiden är det tillfälle, då positiva intressen lättast kan väckas. Om man lämnar eleverna åt sig själva på fritiden innebär det att disciplinproblem uppstår och den asociala gängbildningen inom skolan förstärks. Det är också nödvändigt att man dimensionerar personalen vid skolorna så att den verkligen hinner ägna sig åt eleverna, har tid för personliga samtal och kan delta i elevernas olika aktiviteter.

Socialstyrelsen fastslår i sina petita för budgetåret 1968/69 att ungdomsvårdsskolornas vårdkapacitet ur kvalitativ synpunkt fortfarande är otillfredsställande. Detta har under den senaste tiden blivit alltmera påtagligt i samband med att inslaget av ungdomar med allvarliga psykiska störningar och gravt alkohol- och läkemedelsmissbruk ökat kraftigt på ungdomsvårds-

skolorna. Skolorna tvingas i dag ta hand om akut oroliga ungdomar med svåra psykiska störningar, som mentalsjukhusen inte anser sig kunna behandla. De ungdomar med måttliga anpassningsproblem som skolorna från början avsågs ta emot behandlas nu i andra vårdformer i kommunal eller landstingskommunal regi.

Socialstyrelsen har tidigare krävt att få sådant tillskott av vård- och tillsynspersonal att eleverna skall kunna aktiveras på sin fritid. Detta krav har inte bifallits. När vård- och tillsynspersonalens uppgifter begränsas till bevakningsuppgifter måste elevernas behov av fritidsaktiviteter tillgodoses på annat sätt. Vi vill stödja socialstyrelsens krav på inrättandet av tjänster för fritidsassistenter. Assistenterna skall som främsta uppgift ha att organisera fritidsverksamheten och skaffa fritidsledare. 9 tjänster begärs. Detta innebär att 5 skolor erhåller en tjänst vardera medan 4 assistenter delar sin tid mellan 2 skolor vardera.

I en situation då bristen på kvalificerad personal är besvärande måste det vara ett minimikrav att man befriar denna personal från rutinuppgifter som billigare och bättre kan skötas av annan personal. De tjänster som kontorsbiträden som begärs bör inrättas. Ett annat önskemål är att övertillsynsmännen får ägna sig åt de arbetsuppgifter de anställts för. Tjänsterna som övertillsynsmän inrättades för något år sedan för att fylla arbetsledande och samordnande funktioner. I verkligheten har dessa befattningshavare fått tas i anspråk för vård- och tillsynsuppgifter. Detta har i sin tur inneburit att psykologer och assistenter fått ägna sig åt uppgifter av typ att ordna transporter och handha personalfrågor. Detta innebär en förskjutning av arbetsuppgifterna som personal med andra kvalifikationer och lägre lönegrader skulle sköta. Detta är både orationellt och oekonomiskt. I sista hand blir eleverna lidande, därför att vårdens omfattning och kvalitet minskas. Vi vill därför stödja socialstyrelsens krav om 15 vårdarejänster för att övertillsynsmännen skall kunna friställas för sina egentliga uppgifter.

I samband med den pågående klientelförskjutningen mot ett klientel med stort inslag av läkemedels- och alkoholmissbrukare har ungdomsvårdsskolornas behov av personal för rent medicinsk vård ökat kraftigt. De begärda överskötersketjänsterna förefaller vara nödvändiga för att rimliga trygghetskrav i vården skall kunna upprätthållas. Vi vill också stödja planerna på en etappvis utbyggnad av psykologorganisationen vid skolorna mot målet: psykologisk expertis fast knuten till varje skola. Denna upprustning har främst framtvingsats av ökningen av narkotikamissbrukare vid skolorna. För diagnostisering och terapi av dessa elever är psykologer oundgängligen nödvändiga.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte anvisa medel till 15 nya tjänster för vård- och tillsynspersonal, 2 tjänster som översköterskor vid Gräskärrens och Forsane yrkesskolor samt en tjänst som

översköterska på halvtid vid vartdera Vemyra och Östra Spångs skolhem, 5 tjänster som psykologer vid Bärby, Fagareds, Råby, Hammargårdens och Sundbo yrkesskolor, kontorsbiträdestjänster vid Bärby, Hammargårdens, Råby, Gräskärrens, Stigby, Johannisbergs och Fagareds yrkesskolor samt vid Vemyra och Östra Spångs skolhem, samt 9 tjänster som fritidsassistenter vid vissa skolor — allt enligt socialstyrelsens förslag — och därför till *Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1968/69 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1 060 000 kronor förhöjt förslagsanslag om 30 760 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1968

Sven Wedén (fp)

Gunnar Hedlund (cp)